



Ajuntament del Perelló

premi
de **poesia / adults**

37è CONCURS LITERARI
DE SANT ANTONI

CHECKPOINT CHARLIE

Pseudònim: **ÀGATA SZYMBORSKA**

Vol ser dret i no s'aguanta

No tinguis pressa per llegir-me.

Fes-ho com més et plagui, seguint l'ordre establert

o per la porta del darrere, aixecant la barrera

del pas fronterer o esquivant els obstacles,

però avança lentament sense malícia.

Si t'empresones en un poema que et fa nosa,

allibera-te'n com més aviat millor

i en fugir-ne salta els versos de quatre en quatre

i en arribar fora del paper imprès,

aixopluga't de les paraules, de les més ambicioses;

no puc assegurar-te que totes juntes

valguin els deu cèntims de Caront.

Ah! si arribes fins al final, enhorabona!,

t'ha encertat la carta de la bona sort.

Passa per caixa en acabar, et donaran un val

de descompte per al proper llibre comprat a pes

i que pots fer servir per subjectar la pota esquerra

d'un món que vol ser dret i no s'aguanta.

Fulla seca, fullaraca, fulles noves

Confia'm aquestes claus del futur sense rovell
al qual vull arribar amb senderi, perquè el vull segur,
afilera't de grans esdeveniments que cal preservar
massissats al lloc de la història des d'on un dia veuran la llum.

Ara tot és present, i rambla avall, (la del Nèstor Luján)

sempre hi ha maons per fer alguna cosa
per la qual val la pena haver vingut fins aquí.

Si només fóssim un senyal provocador fora el mateix:

n'hi hauria hagut prou per fer trontollar
a la corda fluixa les vanitats dels més esquerps
i atreure els dubtosos que divaguen
per camins que no són seus ni s'hi reconeixen.

No tot ha de ser fulla seca o fullaraca.

S'esdevindran uns dies de retorn a la primavera
amb un rebrot de fulles noves que espessiran els arbres
fins ara atemorits i el paisatge serà frondós,
una arbreda de present feta amb ironia per a aquest ara.

Deu minuts de cortesia

Arribes tard al cor empaperat del paper,
prou saps que al plateret de l'almoïna
i varen deixar desembeinat el sable.
Ara és l'hora de canviar la piràmide
per a no fer-la quadrada del tot
i aquest lligall de vicis adquirits és inacceptable;
cal, doncs, il·lustrar-se amb noves fórmules
que en altres llocs ja s'han inventat i fan de bon veure,
Amb aquests deu minuts de cortesia
intento versificar la llibertat d'aquest poema
que prou sé que no va amb tu.
No m'ho tinguis en compte si us plau,
si l'acabo al cap de cinc minuts o fins i tot més aviat.
Demà l'hora exacta bategarà compassada
amb el tou frec agemolit dels silencis i serà puntual.

A l'ombra d'un garrofer, tot té un sentit

M'imagino que és a l'estiu quan la sang s'esponja.

Ja no ens calen gaires caminades tortuoses
ni provocar dietes de mal gust per aprimar el colesterol,
tens permís per romandre a casa, la del poble,
o al mas a l'ombra d'un garrofer i contemplar,
si s'escau, la cadència de la vida massa atribolada
que desfila a peu coix pel teu costat més dolç.

Segur que aquests versos no envanirien Gottfried Benn,
a qui sovint se li enriolava la mirada
quan s'entregava a la lectura superficial
–ingènua d'inexplicable vacuïtat– de celebracions familiars,
floritures i simulacres de paisatges versificats
per una mestressa de casa o un jubilat de correus.

A l'ombra del garrofer he descobert el gust
per *Morgue y otros poemas*,
l'exaltació prohibida d'una estampa
repulsiva de sorneguera mort,
malalties, intervencions quirúrgiques, bellesa
i putrefacció de cossos. I m'adono bé
que tots els poetes i aprenents de poetes
fem anar els estris que tenim més a mà

per justificar-nos probablement,

com fa el poeta a *Doble vida*.

Qui som en realitat?

És justificable cada passa que fem,

cada lectura que llegim i cada poema que escrivim?

Malgrat tot, tot té un sentit, si no què seria de nosaltres?

La teva ànsia és la meva ànsia

La teva ànsia és la meva ànsia,
i és l'ànsia d'aquells que ja no poden més.
A fora borden els gossos. Compàs d'una concòrdia?
Seria prudent maquillar-nos amb els colors de l'amor
i fotografiar-nos des de l'angle de llum exacte,
perquè tothom sàpiga d'antuvi a on som i què volem.
Reviurem amb ella els fets i les constants
de tantes i tantes generacions empolsinades al prestatge
més amagat i ombriu de la història mal endreçada,
del qual durant molts anys el bibliotecari i el llibreter
tingueren constància, i serem molts els qui demandarem
els llibres per llegir-los en veu alta, quan la veu no s'enredi.
No hi ha prou diaris aliens ni propis per capgirar els fets;
el món ja no s'escriu amb tinta blava –tret de Ponç
a la seva cabana– i allò que avui és premonitori
en el segon següent és una realitat, a voltes corcada,
estirant-se més endins a punt de solfa per acabar-ho d'adobar.
Al regne dels somnis, el dubte és el pitjor aliat.

Al llindar del mercat medieval de Vic

Era molt tard i no aculava el fred. Boirina damunt
el Meder, atxes il·luminant el Pont de Sant Francesc,
un crit «subversiu» de llibertat. Vic per la Puríssima s'ho val.
De tornada cap a casa, sol i els pensaments vagant,
el cap baix, mig corbat, mans a la butxaca
i amb la bossa dels anys perduts a l'espatlla.
Feia relativament poc havia sortit des del subsòl
al mercat el darrer llibre de la seva obra poètica,
Llibertat i sentit. Lluís Solà, el tinc present pel magma
del seu llibre emanat d'un volcà –*Laves, escumes*–
en plena erupció que m'embarcà poèticament.
Quatre gambades més enmig del *salvatge silenci*
i un regolf d'esgarrifança l'assaltà.
Ens traguérem de sobre un deix moradenc ple de vellúria
i reprenguérem el mutisme de la nit emboirada.
Des d'aquell instant, intueixo que s'haurà preguntat
qui era aquell home que parlava d'ell i de la seva obra
amb fets i vivències que només un amic de l'ànima pot conèixer.
No n'he sabut mai més res. Ah!, sí!
Molt de tant en tant quan veu la llum
m'envia a casa la revista *Reduccions*

i a la pàgina de crèdits veig el seu nom
des que en fou el director. Ara puc dir-te, Lluís,
que ens va quedar per asfaltar la primavera i la tardor,
i per això no n'hem estat mai, de satisfets.

Un malson després de l'insomni i el got de llet

Tornes com feia molts anys a despertar-te a mitja nit
o, millor dit, a desvetllar-te d'amagat
i a escriure per atènyer el consol necessari
que aquieta les teves constants vitals. I no el trobes enlloc.
No pots, tot i maldar per cercar una raó
—una bona raó—, perquè no hi és.
I no hi pot haver ni tan sols cap pretext per a la barbàrie.
Et poden aquestes convulsions aglutinades que venen de fora.
Tothom ha de saber que el putrefacte s'esbarriarà
com una metàstasi sense remei
a la qual ningú arribarà a posar cura.
Després del got de llet calenta i d'alliberar l'ostatge,
la son vençuda capitularà sense condicions ni treves
i emmanillada al capçal del llit, ferida de mort,
es lliurarà al somni,
a un malson ostensible de lluites i ambicions.

Darrere el finestral quan no escric faig pronòstics i sudokus

Totes les fruites prohibides,
ja les he tastades estimada Wislawa,
i a hores d'ara no tinc ganes de concebre
novament certeses abillades de metàfores.
Un ja està al capdamunt de l'empit,
i en fer la volta al carrer es detura al finestral
amb les sabatilles d'anar per casa;
només li resta veure passar la vida,
aquest escenari on cadascú és actriu i actor
empolvorats i vestits d'*outlet*.
Sempre fem veure el que no som,
deu formar part del joc on immersos juguem
a fantasiar amb les nostres vides paral·leles
que no tenen res a veure
amb la nostra abatussada realitat.
Més tard quan aixequi el cap del paper quadriculat
i guaiti com segueix buida la gàbia
em mofaré de l'eco dels mots absurds
que alguna vegada m'han valgut per disfressar la pols
i aparentar amb desencís tot allò que no sóc.

Màsters al cap de setmana per a caps de personal de les empreses de l'Ibex 35

El més dolent del món és quan et donen

–no te'n refiïs– debades un copet a l'espatlla

o quan s'interessen constantment per la salut dels teus

–no et faci cap gràcia, no van de debò–;

ho han après al darrer seminari de quadres d'empresa

celebrat en algun parador nacional

restaurat d'una simpàtica ciutat provinciana

ennigulada que rufia un núvol de naftalina

de tant de conservar la roba dins de l'armari.

Aleshores, tot té un motiu ocult: insinuar-te

el camí a seguir i a qui has de rendir vassallatge,

després de dir-te que el gran actiu ets tu, per descomptat.

Un hipopòtam a la hipotenusa

No tens l'arquet del violí ni hipotenuses

per aparionar i de tants de catets que tens al davant

no pots endolcir l'enasprada afonia.

La vida no sempre et ve de cara, de fet,

diria que mai no ho fa, perquè si t'hi fixes

només una mica i t'arrisques a gratar

amb l'ungla del dit petit la pell tan dura de l'hipopòtam

t'atordiràs i voldràs fondre't en el propi teorema i potser

ni tan sols t'ho creuràs llavors, quan ja sigui molt evident.

No hi ha intel·ligència humana ni res que se li assembli,

el mamífer està completament buit per dins i per fora

de sentiments i amb l'ajuda de la força bruta del seu ADN

esdevé arrogant i gosa plantar-te cara.

No sap però que aviat farà acrobàcies per sostenir-se dret

a la hipotenusa del triangle versemblantment recte,

però molt obtús. Tu ja ho saps.

Pitàgores mai no va amagar el cap sota l'ala.

Els nusos i les noses de la nosa

Els nusos de les noses no són nostres.

T'hi avens a desfer aquest eixamplat nuat

amb la mateixa traça que emprares

en la qüestió que ara no t'atreveixes a anomenar?

Quin sentit tindria ara no fer-ho?

Com pots quedar-te a l'expectativa

esperant que l'embolic, el resolguin els oponents?

Com arribessis al mig del nus era una opció,

sortir-ne i quedar bé als ulls de tothom serà un dilema,

i no fer res no és recomanable.

El nus es pot estrènyer i la nosa, escanyar-te.

El paper es pot fer malbé

Has posat un rast de mots encisera a la portada
d'un llibre sense tapes i hi has escrit de biaix
i en cursiva en les dues direccions
per veure si el teu llast és tan circular com dius.
Has empès els versos cap a l'extrem esquerre
perquè omplin en horitzontal tota la pàgina
i en vertical, un simple interlineat; vols deixar-ho
tot molt més ben atapeït, amb lletra *Times New Roman*
i una mida de 8 punts. No vols sentir a parlar del punt
i a part, però com que és prou imprescindible només
n'hi posaràs un, i seguit, per tal de no perdre gaire el fil.
És el fet de l'entusiasme i has deixat tocant al recolza llibres
les preguntes que tant t'has fet i que mai no han estat respostes.
Un dia, quan tot sigui digital, te n'aniràs a una hemeroteca
i cercaràs un diari antic que parli de nosaltres.
El paper estarà malmès.

Aquestes tardes d'agost al mas llegeixo Milosz

A les tardes plenes d'agost, quan els ànims flauegen
i els diàlegs esperen malmirrosos la darrera hora del crepuscle,
les paraules s'esvaneixen i amb indulgència les mosques
contornegen els clapits dels gossos d'enardiment flàccid.
Lluny i a intervals, afogada de sol, la bonior del mòbil
batega com un cor a destemps, com si ens veiés les cares
i prudentment no ens gosés molestar gaire; ningú despenja,
tothom creu que és un engany comercial o un virus nou
que s'introdueix per l'orella i desbarata els sentits sense remei.
Aquestes tardes d'agost al mas llegeixo Milosz, descalç,
curt de pantalons i el pit a l'aire; ja fa tres dies que no m'afaito
i el metge m'ha prohibit escoltar les notícies, si més no
fins després de les Festes Majors de la mare de Déu.
Que lentament s'escola el temps quan ho esperes tot a canvi...

***Vers el país d'enlloc, vers la ciutat
de ningú a la vora del riu de mai***

Si mai gosessis Adam retallar un pam la distància
que et duu a la *Terra de Foc*, compta amb nosaltres
per recórrer dins la vellesa el camí groc de la tempesta
en el desert que pot portar-nos irremeiablement
als anys impossibles que duem adherits a l'espatlla
com una segona pell. Com una altra pell encetada
pels anys de l'avior en territoris que sempre han estat nostres,
invisibles per a un vident als ulls dels altres,
però si més no evidents als subconscients contemporanis
i als dels nostres progenitors, tantes vegades oprimits,
derrotats i perseguits per una SB comandada pel politburó
enfonsat tot sol i gradualment a cada vers escrit
als xerrics d'unes golfes secretes, d'un temps estrany
que tants anys havíem somniat desempallegar-nos-en
gràcies a l'ajuda d'uns monjos que cantaven cants gregorians
en monestirs fortificats al sud del país, on habita una Verge
tan verge com la nostra i on combregaven setmanalment
amb Solidarność. Un dia Zagajewski, quan les paraules
fugin del paper per no destorbar i ja no confii
en un vent amenaçador que vol endur-se-les,

aniré amb tu, *molt lentament*, per aprendre l'ofici,
vers el país d'Enlloc, vers la ciutat de Ningú
a la vora del riu de Mai, i em trauré l'escaiola
que em fa alentir el trajecte. Llavors sabrem del cert
de quin color és el Sàhara i la pols del desert. No creus?

Queden molts dies per endavant

Qui sap si aquesta tardor serà la primera o l'última
que mal retallada ens emmiralla o ens malmet...

Només hi ha una certesa: el temps totpoderós
avança inexorablement sense importar-li gaire
les traduccions que fem servir per entendre'ns
o no entendre'ns. (Qui s'excita tant en veure
com copula el món?) Potser aquesta tardor
serà la tardor de la revolució dels versos
i la pantomima inversemblant dels poetes.

Poetes generacionals que ullaran a l'engonal
la fertilitat de les paraules.

Ens apropiarem prudentment tot just arrenqui setembre
per emmidonar sense midó la polpa del que ha de venir.

El meu llibreter ha tardat tres setmanes a localitzar-me
Un bàrbar al jardí; el pròleg ens diu que l'autor
prova de trobar un ordre i un sentit en un món racional,
però en la seva mirada se'ns presenta com a irracional,
contrari a tot. Ja ho veurem. Queden molts dies per endavant.

Escric versos d'amagatotis durant cent quinze dies

No he esperat, com Rilke, a què em vingui a visitar
el poema per escriure les *Elegies* o els *Rèquiems*.
El poema, fa set anys que el tinc sorollós i entretingut,
i no podia esperar més; necessitat vital? Ves a saber...
Tan sols he utilitzat aquests cent quinze dies agrumollats
d'estiu insondable com aquelles cent quinze cartes
que el poeta tenia pendants de respondre
o bé com el contracop al creuar el Pont de Flix
després dels cent quinze dies de l'Ebre,
que no puc treure'm del cap per molt que els anys s'esbalcin...
Aquesta tardor fa peresa anar-se'n a algun lloc,
i qui vol fer-ho no ho fa, en espera d'esdeveniments
amb data de caducitat.
He ajornat la meva visita a Raronge, em sento insegur.
No sé, com diu Milosz, si toparem contra el mur
ni sé tampoc com contenir l'ímpetu d'una tamborinada,
el triomf d'una rialla en l'instant que goses ser un altre
i ets el mateix drapaire que vol ésser immortal
escrivint versos d'amagatotis.

Al Checkpoint Charlie amb escoltes

D'aquí cap allà i viceversa. No hi ha tanta distància
i sempre se'ns fa difícil destriar el punt del mig.

Avançar amb tarditat, però ben segurs seria raonable,
com aquells intercanvis berlinesos d'espies
sobre el Checkpoint Charlie per salvar la pell.

Ara no en sabem gaires, d'intrigues ni guerres fredes,
ens manquen més pel·lícules per dirimir els conflictes
o esbrinar com n'és, de rogallosa, la rellentor de la boira
a l'hivern quan toca transitar amb peus de plom
pel pont sol estesa la mitjanit amb pocs motius
per llibertar el darrer ostatge vingut fa unes hores
amb els ulls tapats de la Rússia Soviètica.

Has vist al final del trajecte una esfilagarsada claror
ofegada d'ombria, el futur tal vegada, amb escoltes.

Dies audaçes que ens esperen

Pròximament encetarem el bo de la tardor.

No hi ha secrets en aquesta època de l'any
de colors nous i *dies audaçes que ens esperen*,

i un s'adona bé del difícil que ha de ser
que t'expressis obertament, sabent d'antuvi
que tot el que diguis anirà en contra teu.

Whitman –que es declara a si mateix senzill
i independent, obert i amb llibertat– canta a l'home,
a la vida, a la democràcia, a la civilització,
a tot allò que representa la voluntat de l'ésser humà
des del seu interior, de purificar-se i d'aixecar
fins a tocar el cel la dignitat individual i la col·lectiva
de l'home també, per damunt de totes les coses.

És sens dubte un dels màxims exponents de la llibertat.

Em sorprenc gratament en rellegir el seu poema “Europa”,
escrit fa més de cent quaranta anys, i em pregunto
quins versos hauria escrit el poeta de les *Fulles d'herba*
sobre el gueto de Varsòvia o la grisor cendrosa
del cel d'Auschwitz, o de la Gestapo trucant
a la porta del rabí la nit del sàbat?

No sé que en diria el poeta, de la matança de Srebrenica

o dels franc-tiradors del mercat de Sarajevo?
A "Molt de temps, massa temps, Amèrica",
el poeta amonesta els seus, han d'aprendre de les crisis
i les angoixes, avançant i orquestrant
contra el més cruel destí i mai no retrocedir ni un pam.
És ben cert que el missatge no és tan sols per als americans,
en el seu tol·le-tol·le tots tenim cabuda i compromís.
Estic acabant el poemari i poques arestes ens queden
per passar-hi el ribot de l'eternitat.
El poeta, que estima i palpa l'instant vençut,
no veu el moment ni l'esforç de cloure el vers.
Ara tot és imprecisió, absència pura de l'exacte.

Els elements no sempre naturals

Quan els elements no tenen la força necessària
poden esvair-se sense requeriment previ.

Rosolen en l'abrandament avall que el terral
sense adonar-se'n airejà i aviva.

I ja res és el que era, l'abrivada del foc consumeix
la fragilitat i el dolor alçat en arrasar per dins
sense miraments la terra dolguda i travessar amb flames
els cors dels qui més s'arrisquen.

En un moment, l'aigua del cel vinguda per salvar-nos
dels incendis provocats ens ruixa.

Qui enganya para

Quan el moment es consolidi, inevitable i més tard, segur, molts voldran fer taula rasa, com si ja tinguessin el deure suspès o haguéssim ja jugat al pati a *qui enganya, para* o, millor encara, potser n'hi haurà que faran valer la seva condició de sucre candi per quedar-se deslliurats de qualsevol penyora. Recorreran als seus lligams i es vestiran com ells creguin més oportú i a la fotografia amb la condició de sortir no els importarà ni el lloc ni el cantó del quadre. La seva excelsitud traspuarà en les renúncies no pas en les seves ambicions personals inexplicables.

Similituds simultànies

Si algun dia la mort té perfil de poema,
la frontissa de la caixa serà el fil d'or que relliga el llibre;
les nanses laterals, el llom i la solapa
i els quatre versos escrits a la portada,
la lectura de l'epitafi al faristol.

Per molt que t'hi entestis no hi haurà segones parts
ni misses dites. Més val que t'hi afanyis
i el que hakis de dir digues-ho ara
o calla una altra vida perquè et ben asseguro que,
de la mort, ningú pot divorciar-se'n.

Per què et creus que el barquer imperiós requesta
les monedes dels ulls quan retorna cansat
en aquesta fosca imperible de tanta travessia?

Protegit rere la cuirassa

Quan parlo sempre de miralls i de finestres,
de jardins foscos i de galeries de casa, de golfes
i soterranis, de raons, noses i pols, de paisatges
i cels i mars i colors i boscos oberts i tancats,
de guarniments i d'abelles i de mons dins del món
més enllà d'aquest món indecís... no tinc excusa.
Són els meus redossos, els motius personals
que m'estalvien parlar de mi i de tu i de l'altre,
i de com n'arribem a ser, de condescendents,
de coberts i descoberts, amb la ploma a la mà i la boca seca.
Els poetes i no tant escrivim a cops de geni,
deia el francès Boris Vian.
Hi ha dies en mi que voldria escriure a cops de mall.

No vull ser diferent per ser el de sempre

Tinc pressa, ho confesso clarament. Sóc així.
Per tant, no feu d'aquest viatge un plaer per si mateix.
Aixequeu-me totes les barreres de les autopistes de pagament
i poseu-me en verd tots els semàfors en creuar per dins
les ciutats; doneu-me pas a la via preferent de l'AVE
perquè vaig sense fre. Quan arribi a l'aeroport col·loqueu-me
a la pista per enlairar-me i veure des de dalt
com tots els vaixells solquen els mars rumb cap a l'illa.
Com deia Kavafis, no em trobaré cap Ciclop ni els Lestrígons,
ni tampoc l'emprenyat Posidó que em facin nosa.
Ja fa anys que me'ls he tret de sobre i navego ara
per un mar encalmat sense por on de tant en tant encontro
els únics monstres, els esculls dels molt banaus
que mai no n'aprenen. No vull esperar tota la vida
per fondejar el meu destí. El meu destí, el vull ara,
encara que espès grinyoli com també vull el port on atracar
els quatre de casa. No vull ser mai més aquell que aspira
a la terra encara que sigui pedregosa i que no l'aconsegueixi mai.
No vull un cop i un altre el viatge i entornar-me'n a mitja travessia
amb la dignitat entre les cames per culpa d'una mala maror.
Que els meus ulls no ignorin mai més aquells ponts

de l'intercanvi de les pues de filferros ni el terror psicològic
de l'*Stasi*. Va caure el mur i el pont i es va obrir el pas fronterer.